

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/43/2009

NASTROJE SPOŁECZNE W MARCU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

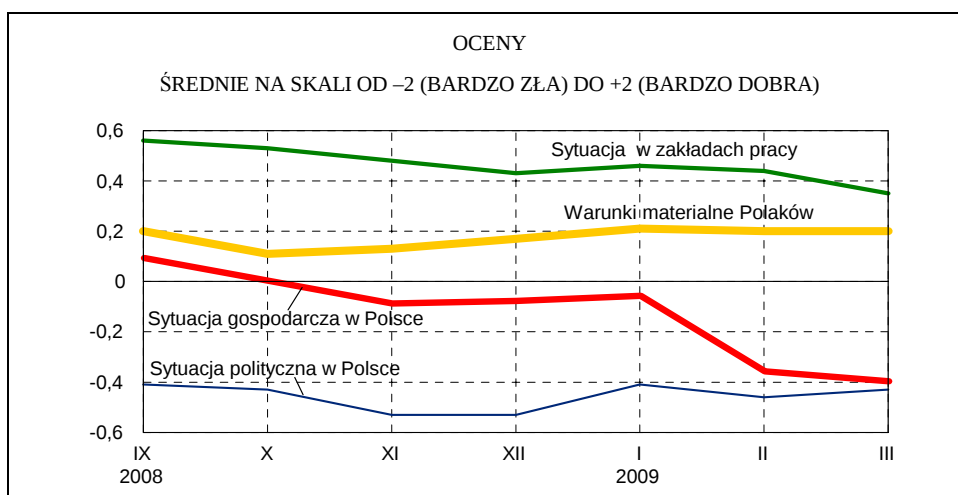
WARSZAWA, MARZEC 2009

PRZEDRUK I ROZPOWSZECZNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

- Z wyliczenia średnich ocen na 5-punktowych skalach wynika, że niezmiennie najgorzej postrzegana jest sytuacja polityczna w Polsce, jednak w ostatnim czasie niemal równie krytycznie oceniana jest kondycja gospodarcza naszego kraju, która jeszcze we wrześniu 2008 roku odbierana była raczej *in plus*. W ocenie sytuacji zakładów pracy respondentów ciągle jest więcej opinii pozytywnych niż negatywnych, ale i w tym wymiarze widać systematyczny spadek notowań.

- Istotnie na niekorzyść zmieniają się w czasie również oceny sytuacji na lokalnych rynkach pracy. Już trzy piąte ankietowanych (61%, wzrost od lutego o 8 punktów) wyraża przekonanie, że w ich okolicy praca jest trudno dostępna lub że nie ma jej wcale. Zmalała natomiast (o 8 punktów, do 35%) liczba osób oceniających, że w ich okolicy nie ma większych problemów ze znalezieniem jakiegoś zatrudnienia. Możliwość otrzymania satysfakcjonującej pracy w rejonie swojego miejsca zamieszkania dostrzega jedynie dwóch na stu respondentów (2%).

Na podstawie deklaracji uzyskanych w marcowym sondażu¹ można powiedzieć, że w dalszym ciągu negatywne skutki światowego kryzysu gospodarczego nie przekładają się bezpośrednio na sytuację materialną gospodarstw domowych Polaków oraz na zmianę poziomu ich życia.

Po znaczącym spadku nastrojów społecznych, odnotowanym w ubiegłym miesiącu, w marcu nie obserwujemy kontynuacji tego trendu, ale nie ma też wyraźnych symptomów poprawy w opiniach i prognozach dotyczących sytuacji w kraju – zarówno w skali mikro, jak i makro. Systematycznie rosną obawy o sytuację na rynkach pracy.

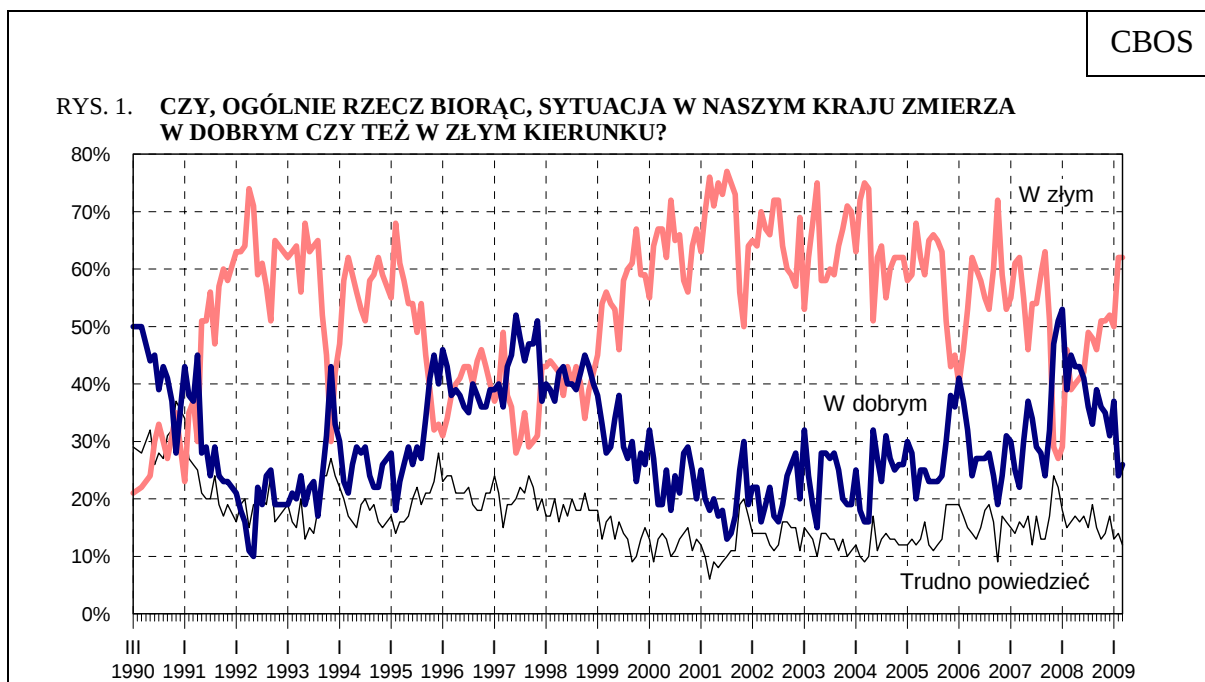
OCENY

Podobnie jak przed miesiącem co czwarty ankietowany (26%) uważa, że **sytuacja w naszym kraju** zmierza w dobrym kierunku. Większość (62%) stanowią osoby negatywnie oceniające kierunek zmian w Polsce, a jedną ósmą (12%) – niemającą wyrobionej opinii na ten temat.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2008										2009		
	w procentach												
W dobrym	45	43	43	41	36	33	39	36	35	31	37	24	26
W złym	39	40	41	42	49	48	46	51	51	52	50	62	62
Trudno powiedzieć	16	17	16	17	15	19	15	13	14	17	13	14	12

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (226) przeprowadzono w dniach 4–10 marca 2009 roku na liczącej 979 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Opinie o bieżącej sytuacji w kraju zależą przede wszystkim od kondycji materialnej respondentów, ich wykształcenia, miejsca zamieszkania, a w pewnym stopniu również od wieku. Im wyższe dochody *per capita* uzyskują respondenci, lepiej oceniają sytuację materialną swoich gospodarstw, są lepiej wykształceni oraz mieszkają w większych miejscowościach, tym częściej wyrażają przekonanie, że sytuacja w Polsce zmierza raczej w dobrym niż w złym kierunku. Stanowisko takie wyraźnie częściej niż pozostali zajmują również najmłodsi badani (w wieku od 18 do 24 lat), a także kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem oraz osoby o prawicowych poglądach politycznych. Nieco bardziej pozytywnie postrzegają obecną kondycję naszego kraju mężczyźni niż kobiety.

Co jednak istotne, choć w wyróżnionych grupach społeczno-demograficznych oceny sytuacji w Polsce są zróżnicowane, w zdecydowanej większości z nich dominuje krytycyzm. Opinie pozytywne nieznacznie przeważają nad negatywnymi jedynie wśród uczniów i studentów oraz wśród osób uzyskujących dochody powyżej 1500 zł w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym.

W potencjalnych elektoratach zadowolenie z rozwoju sytuacji w kraju dominuje tylko wśród zwolenników PO. Najbardziej krytyczni w swoich ocenach są badani niezamierzający głosować w ewentualnych wyborach oraz zadeklarowani wyborcy PiS.

Tabela 2

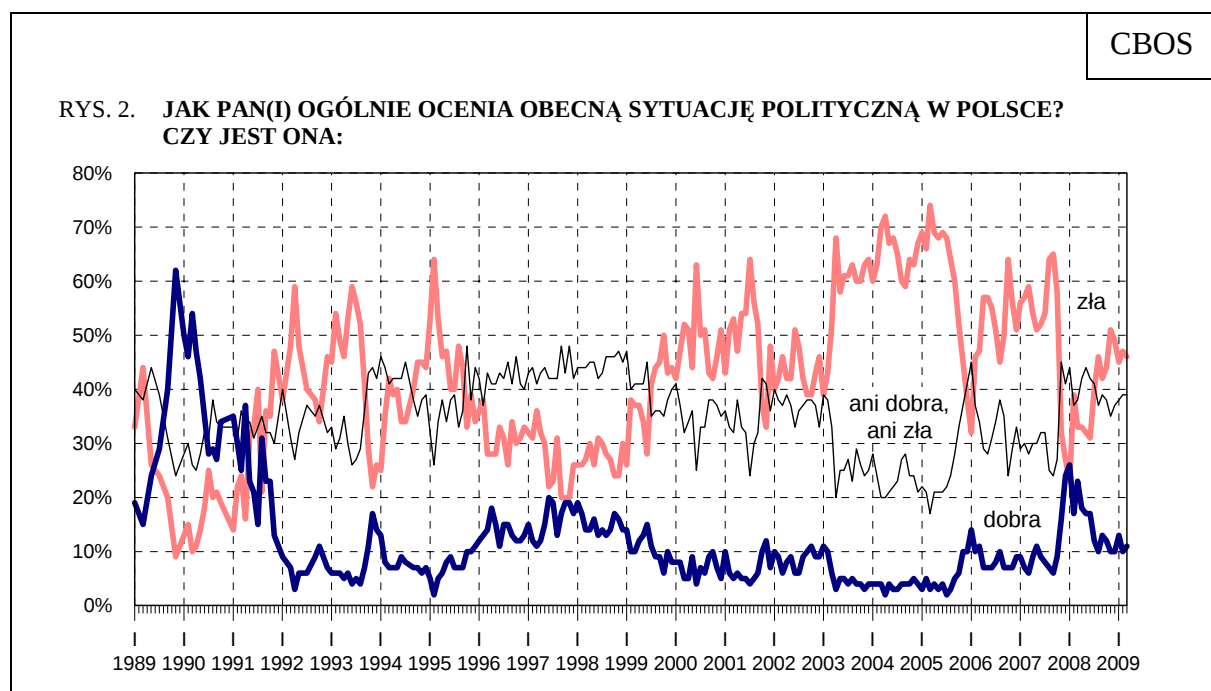
Potencjalne elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	55	35	10
SLD**	18	60	22
PiS	25	67	8
PSL**	30	56	14
Niezamierzający głosować	15	77	8

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych
 ** Odpowiedzi potencjalnych wyborców PSL i SLD należy traktować ostrożnie z powodu niewielkiej ich liczebności w badanej próbie

Na poziomie sprzed miesiąca utrzymały się oceny **sytuacji politycznej** w kraju. Tylko co dziewiąty badany (11%) określa ją jako dobrą, blisko połowa zaś (46%) jest przeciwnego zdania. Znaczny pozostaje odsetek osób mających neutralną opinię na ten temat (39%).

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2008										2009		
	w procentach												
– dobra	23	18	17	17	12	10	13	12	10	10	13	10	11
– ani dobra, ani zła	38	42	44	42	41	37	39	38	35	37	38	39	39
– zła	33	33	32	31	40	46	42	44	51	49	45	47	46
Trudno powiedzieć	6	7	7	10	7	7	6	6	4	4	4	4	4

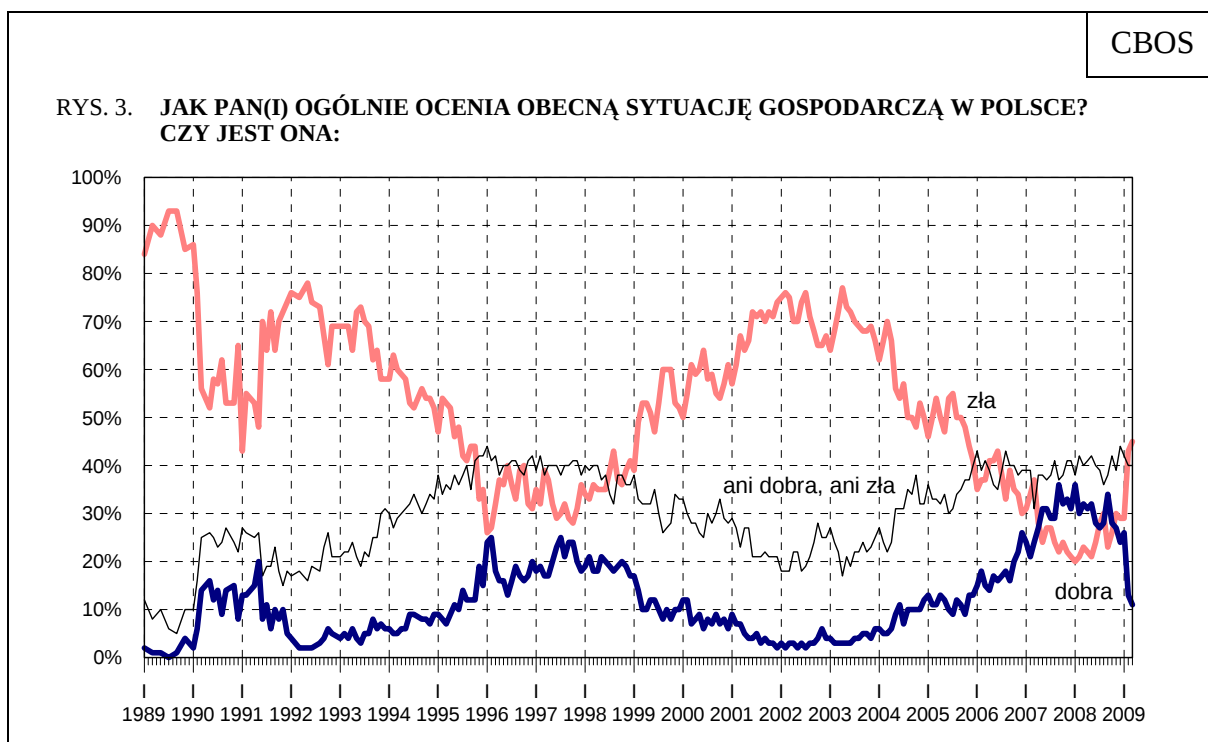

Pominięto „trudno powiedzieć”

Minimalne zmiany notujemy w ocenach **sytuacji gospodarczej**. Pozytywnie o stanie polskiej gospodarki wypowiada się zaledwie co dziewiąty respondent (11%), a więc zdecydowanie mniej niż w styczniu ubiegłego roku, kiedy to kondycja gospodarcza kraju była oceniana najlepiej w historii (36% ocen dobrych). Krytycyzm w tym względzie wyraża 45% badanych, czyli o 2 punkty więcej niż przed miesiącem, a jednocześnie o 25 punktów więcej niż w styczniu 2008 roku.

Tabela 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2008										2009		
	w procentach												
– dobra	32	31	32	28	27	28	34	28	27	24	26	13	11
– ani dobra, ani zła	40	41	42	40	39	36	38	42	39	44	42	40	40
– zła	23	22	21	24	28	30	23	26	30	29	29	43	45
Trudno powiedzieć	5	6	5	8	6	6	5	4	4	3	3	4	4

Pominięto „trudno powiedzieć”

Najistotniejszym wyznacznikiem opinii o polskiej gospodarce jest sytuacja materialna respondentów. Stosunkowo najlepiej o stanie gospodarki kraju wypowiadają się osoby o najwyższych dochodach *per capita* i – co zwykle jest z tym związane – mające wyższe

wykształcenie i znaczącą pozycję społeczno-zawodową. Najbardziej krytyczni są natomiast respondenci, którzy uzyskują najniższe dochody oraz najgorzej oceniają sytuację materialną swoich gospodarstw domowych.

Wśród zwolenników ugrupowań koalicyjnych przeważają ambiwalentne oceny sytuacji gospodarczej w Polsce, natomiast wśród sympatyków partii opozycyjnych oraz w grupie osób niezainteresowanych uczestnictwem w wyborach dominują opinie negatywne.

Tabela 5

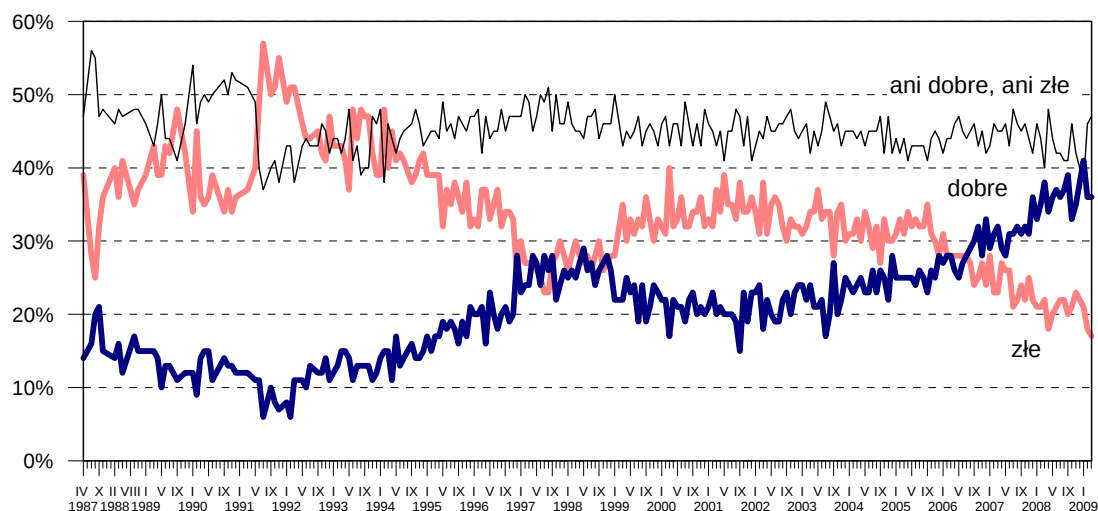
Potencjalne elektoraty*	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce?			
	Dobra	Ani dobra, ani zła	Zła	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	27	48	24	1
SLD**	16	34	46	4
PiS	5	37	56	2
PSL**	11	60	29	0
Niezamierzający głosować	5	31	57	7
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych				
** Odpowiedzi potencjalnych wyborców PSL i SLD należy traktować ostrożnie z powodu niewielkiej ich liczby w badanej próbie				

Od dłuższego czasu na stosunkowo wysokim poziomie utrzymują się oceny **warunków materialnych gospodarstw domowych** respondentów. W marcu ponad jedna trzecia ankietowanych (36%) określiła je jako dobre, blisko połowa (47%) jako przeciętne, a niespełna jedna piąta (17%) jako złe.

Tabela 6

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2008										2009		
	w procentach												
– dobre	38	34	36	37	36	37	39	33	35	38	41	36	36
– ani dobre, ani złe	40	48	44	42	42	41	41	46	42	40	38	46	47
– złe	22	18	20	21	22	22	20	21	23	22	21	18	17

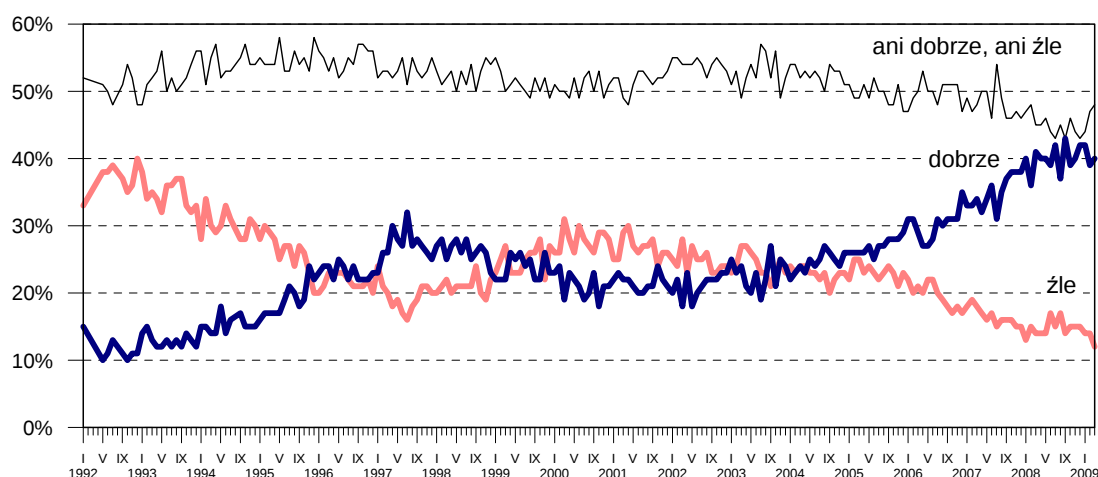
RYS. 4. JAK PAN(I) OCENIA OBECNE WARUNKI MATERIALNE SWOJEGO GOSPODARSTWA DOMOWEGO? CZY SA ONE:

Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?”, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

Dwie piąte badanych (40%) przyznaje, że obecnie im i ich rodzinom żyje się dobrze, a prawie połowa (48%) – że przeciętnie. Niezadowoleni w tym względzie stanowią 12% ogółu, co stanowi najniższy odsetek od początku monitoringu.

RYS. 5. CZY OBECNIE PANU(I) I PANA(I) RODZINIE ŻYJE SIĘ:

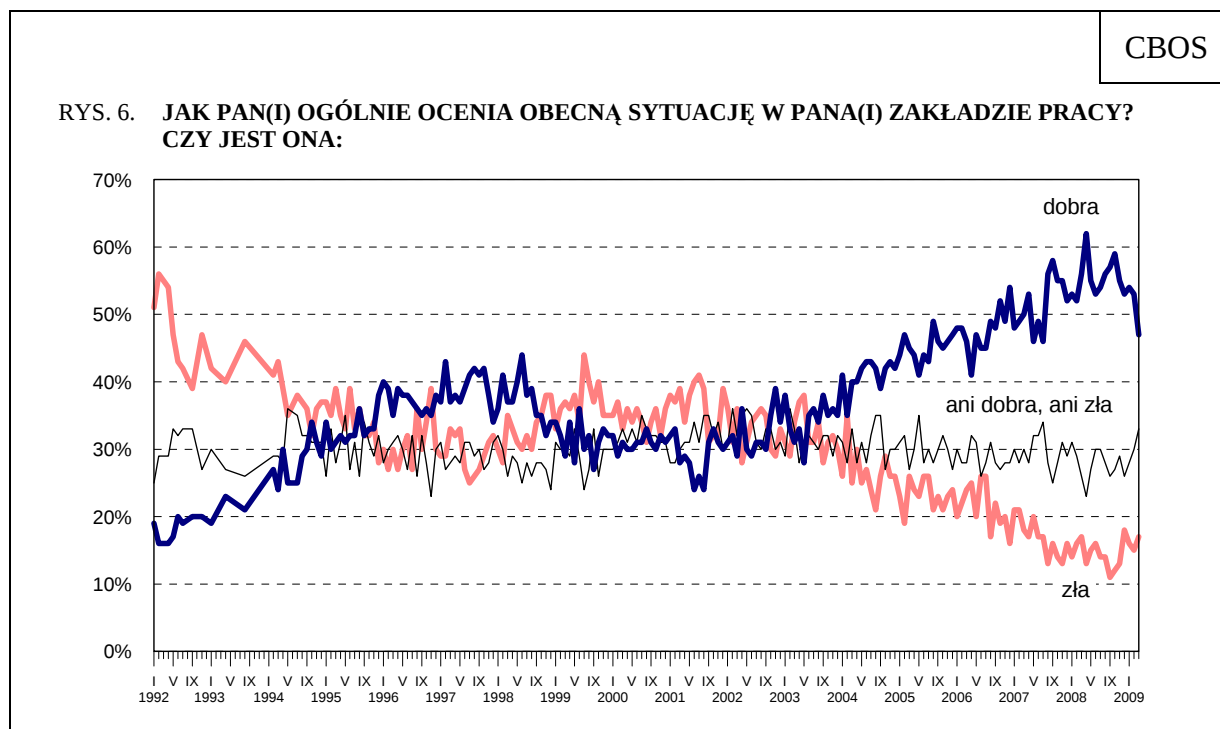
Pominięto „trudno powiedzieć”

Tabela 7

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2008										2009		
	w procentach												
– dobrze	41	40	40	39	42	37	43	39	40	42	42	39	40
– ani dobrze, ani źle	45	45	46	44	43	45	43	46	44	43	44	47	48
– źle	14	14	14	17	15	17	14	15	15	15	14	14	12
Trudno powiedzieć	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0

Zarówno oceny sytuacji materialnej, jak i ogólnej jakości życia zależą w dużej mierze od wieku, wykształcenia, pozycji społeczno-zawodowej oraz miejsca zamieszkania ankietowanych. Osoby młodsze, lepiej wykształcone, zajmujące wyższe pozycje zawodowe oraz mieszkające w największych miejscowościach relatywnie częściej deklarują dobre oceny w obu tych wymiarach.

Gorzej niż przed miesiącem oceniana jest **sytuacja w miejscach pracy respondentów**. O 6 punktów (do 47%) zmniejszył się odsetek pracowników pozytywnie oceniających sytuację w swoich zakładach. Obecnie ponad jedna szóstą pracujących (17%) wyraża niezadowolenie z kondycji przedsiębiorstw, w których są zatrudnieni.

Odpowiedzi osób aktywnych zawodowo. Pominięto „trudno powiedzieć”

Tabela 8

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2008										2009		
	w procentach												
N*	569	534	545	551	544	536	498	527	482	470	507	485	461
– dobra	56	62	55	53	54	56	57	59	55	53	54	53	47
– ani dobra, ani zła	26	23	27	30	30	28	26	27	29	26	28	30	33
– zła	17	13	15	16	14	14	11	12	13	18	16	15	17
Trudno powiedzieć	1	2	3	1	2	2	5	2	3	3	2	2	3

Sytuację swoich zakładów pracy wyraźnie lepiej oceniają osoby zatrudnione w instytucjach państwowych niż w prywatnych przedsiębiorstwach czy w spółkach właścicieli prywatnych i państwa. Oceny pozytywne w tym względzie wyraźnie dominują również wśród osób z wyższym wykształceniem, przedstawicieli kadry kierowniczej i specjalistów wyższego szczebla, a także wśród badanych osiągających stosunkowo najwyższe dochody *per capita* i dobrze oceniających swoją sytuację materialną.

PRZEWIDYWANIA

Od lutego niemal nie zmieniły się przewidywania Polaków dotyczące rozwoju **sytuacji w kraju w najbliższym roku**. O pozytywnym kursie w tym względzie mówi jedynie co szósty ankietowany (16%). Dwie piąte respondentów (40%) wyraża przekonanie, że w najbliższych dwunastu miesiącach nastąpi pogorszenie sytuacji w kraju, i tyle samo osób (40%) prognozuje utrzymanie *status quo*.

Tabela 9

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2008										2009		
	w procentach												
Poprawi się	30	28	24	25	22	20	21	17	15	13	20	14	16
Nie zmieni się	47	50	48	45	48	47	54	55	54	50	44	40	40
Pogorszy się	15	15	19	20	21	22	18	23	25	31	30	41	40
Trudno powiedzieć	8	7	9	10	9	11	6	5	5	6	6	5	4

Zdecydowana większość Polaków (61%) nie przewiduje zmian w życiu politycznym kraju. Poprawy **sytuacji politycznej** w ciągu najbliższego roku oczekuje jedynie co dziesiąty respondent (10%), a ponad jedna piąta (22%) obawia się zmian na gorsze.

Poprawy **poziomu życia własnego oraz swojej rodziny** spodziewa się co szósty badany (16%), a ponad jedna piąta (22%) sądzi, że za rok im i ich rodzinom będzie się żyło gorzej niż obecnie.

Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2008										2009		
	w procentach												
– lepiej	26	26	24	24	21	22	25	19	19	21	22	18	16
– tak samo	56	52	53	52	54	53	52	56	56	54	52	53	56
– gorzej	10	14	15	15	17	17	16	17	18	18	18	20	22
Trudno powiedzieć	8	8	8	9	8	8	7	8	7	7	7	9	6

Coraz mniejszy optymizm towarzyszy przewidywaniom dotyczącym **kondycji zakładów pracy**. Wprawdzie nadal zdecydowana większość zatrudnionych (61%) nie przewiduje istotnych zmian w tym względzie, jednak nadzieję na poprawę sytuacji w swoim miejscu zatrudnienia wyraża tylko 12% pracujących (spadek od lutego o 6 punktów, a od stycznia – o 15 punktów). Blisko jedna piąta respondentów (19%, wzrost od stycznia o 7 punktów) przewiduje pogorszenie w ciągu najbliższego roku sytuacji w ich zakładach pracy.

Tabela 14

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2008										2009		
	w procentach												
N*	571	534	547	556	544	540	503	528	483	471	507	487	461
– poprawi się	28	24	24	26	24	22	27	23	21	29	27	18	12
– pozostanie bez zmian	58	62	58	56	60	63	57	57	61	49	52	57	61
– pogorszy się	7	6	8	11	9	8	8	9	10	15	12	17	19
Trudno powiedzieć	7	8	10	7	7	7	8	10	8	7	9	8	8

SYTUACJA NA RYNKU PRACY

W marcu po raz kolejny zaszły nieznaczne niekorzystne zmiany w ocenie stabilności zatrudnienia. Obecnie większość pracujących (61%, spadek od lutego o 4 punkty) **nie obawia się utraty pracy**, natomiast zagrożenie takie towarzyszy jednej trzeciej zatrudnionych (33%). Z kilkumiesięcznej perspektywy widać już dość wyraźny trend wzrostu poziomu obaw przed utratą pracy.

Tabela 15

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (np. zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																	
	V '08 (N=547)		VI '08 (N=548)		VII '08 (N=539)		VIII '08 (N=531)		XI '08 (N=483)		XII '08 (N=473)		I '09 (N=508)		II '09 (N=488)		III '09 (N=461)	
	w procentach																	
Bardzo poważnie się z tym liczę	6	23	5	22	6	23	5	23	3	25	5	27	7	29	6	31	7	33
Raczej tak	17		17		17		18		22		22		22		25		26	
Raczej nie	32	71	34	72	32	73	31	70	36	69	37	69	37	68	39	65	33	61
Nie, to mało prawdopodobne	39		38		41		39		33		32		31		26		28	
Trudno powiedzieć	6	6	6	6	4	4	7	7	5	5	4	4	3	3	4	4	6	6

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

O braku zagrożenia utratą zatrudnienia mówią przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej, osoby z wyższym wykształceniem, respondenci osiągający najwyższe dochody *per capita* oraz rolnicy. Największy strach przed bezrobociem wykazują natomiast najmłodsi pracujący (w wieku od 18 do 24 lat), robotnicy wykwalifikowani oraz osoby najgorzej sytuowane. Respondenci pracujący w państwowych przedsiębiorstwach są znacznie bardziej spokojni o swoje etaty niż zatrudnieni w zakładach prywatnych.

Istotnie na niekorzyść zmieniają się w czasie również oceny **sytuacji na lokalnych rynkach pracy**. Już trzy piąte ankietowanych (61%, wzrost od lutego o 8 punktów) wyraża przekonanie, że w ich okolicy praca jest trudno dostępna lub że nie ma jej wcale. O 8 punktów (do 35%) zmniejszyła się natomiast liczba oceniających, że w ich okolicy nie ma większych problemów ze znalezieniem jakiegoś zatrudnienia. Możliwość otrzymania satysfakcjonującej pracy w rejonie swojego miejsca zamieszkania dostrzega jedynie dwóch na stu ankietowanych (2%).

Tabela 16

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań								
	V	VI	VII	VIII	XI	XII	I	II	III
	2008						2009		
	w procentach								
	– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	8	10	10	9	8	5	6	3
– można wprowadzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	52	50	57	51	45	45	43	40	33
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	27	27	21	27	31	32	34	40	45
– nie można znaleźć żadnej pracy	6	8	6	6	11	12	12	13	16
Trudno powiedzieć	7	5	6	7	5	6	4	4	3

Problem zatrudnienia jest jeszcze bardziej widoczny z dłuższej perspektywy i w szerszym kontekście. Przeciętnie raz w roku respondenci oceniają w naszych badaniach **ogólną sytuację na rynku pracy w Polsce**. Jak się okazuje, w porównaniu z poprzednim pomiarem, realizowanym w kwietniu 2008 roku, odsetek ocen negatywnych w tym względzie zwiększył się ponad dwukrotnie (z 32% do 69%), natomiast liczba ocen pozytywnych zmalała z 31% do 7%.

Jeszcze większe różnice są związane z przewidywaniami w tej dziedzinie. Od kwietnia ubiegłego roku liczba respondentów przekonanych o pogorszeniu się w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy sytuacji na rynku pracy w Polsce wzrosła z 7% do 50%. Osoby oczekujące poprawy w tym względzie stanowią obecnie 10% ogółu badanych (niespełna rok temu – 34%). Tak pesymistyczne prognozy dotyczące rynku pracy w Polsce notowaliśmy ostatnio przed siedmioma laty².

Marzec przyniósł stabilizację ocen niemal we wszystkich analizowanych przez nas wymiarach, jednak – co istotne – jest to stabilizacja na zdecydowanie niższym poziomie niż jeszcze w styczniu br. Coraz gorzej – z miesiąca na miesiąc – oceniana jest kondycja zakładów pracy respondentów. Systematycznie rosną obawy związane z możliwością utraty posiadanego zatrudnienia. Sytuacja na krajowym rynku pracy jawi się jako najgorsza od kilku lat i – co więcej – zdecydowana większość Polaków nie spodziewa się w najbliższym roku jej poprawy.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

² W przygotowaniu szersze opracowanie problematyki bezrobocia oraz sytuacji na rynku pracy w Polsce.

A N E K S

Tabela 1

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?			Liczba osób
		W dobrym %	W złym %	Trudno powiedzieć %	
Ogółem		26	62	12	979
Płeć	Mężczyźni	30	59	11	462
	Kobiety	23	65	12	517
Wiek	18-24 lata	43	50	7	144
	25-34	23	69	9	181
	35-44	19	72	8	146
	45-54	21	63	15	161
	55-64	29	56	16	171
	65 lat i więcej	23	63	14	177
Miejsce zamieszkania	Wieś	19	69	12	366
	Miasto do 20 tys.	24	64	12	127
	20-100 tys.	26	60	14	196
	101-500 tys.	33	56	11	161
	501 tys. i więcej mieszk.	39	52	9	128
Wykształcenie	Podstawowe	24	66	10	258
	Zasadnicze zawodowe	17	71	12	246
	Średnie	30	57	13	333
	Wyższe	38	50	12	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	39	48	13	82
	Średni personel, technicy	34	47	18	34
	Pracownicy adm.-biurowi	28	57	15	58
	Pracownicy usług	26	63	11	66
	Robotnicy wykwalifikowani	17	77	6	135
	Robotnicy niewykwalifik.	17	72	10	52
	Rolnicy	13	77	11	52
	Pracujący na własny rach.	22	65	13	20
Bierni zawodowo	Renciści	25	63	12	69
	Emeryci	24	63	13	212
	Uczniowie i studenci	48	41	11	93
	Bezrobotni	14	82	4	59
	Gospodynie domowe i inni	32	46	22	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	36	52	12	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	15	75	10	78
	sekt. pryw. poza rolnict.	23	67	10	202
	prywatnym gosp. rolnym	15	74	12	47
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	15	77	8	231
	501-750	23	68	9	147
	751-1000	28	58	14	198
	1001-1500	35	56	9	130
	Powyżej 1500 zł	43	41	16	125
Ocena własnych war. mater.	Złe	9	80	11	164
	Średnie	22	66	11	461
	Dobre	39	49	12	354
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	26	62	12	60
	Raz w tygodniu	24	63	13	449
	1-2 razy w miesiącu	21	69	10	154
	Kilka razy w roku	29	60	11	182
	W ogóle nie uczestniczy	35	54	11	134
Poglądy polityczne	Lewica	23	62	14	154
	Centrum	25	64	10	306
	Prawica	38	55	7	272
	Trudno powiedzieć	16	67	17	247

Tabela 2

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra %	ani dobra, ani zła %	zła %	Trudno powiedzieć %	
Ogółem		11	39	46	4	979
Płeć	Mężczyźni	13	39	47	1	462
	Kobiety	8	40	45	6	517
Wiek	18-24 lata	11	52	32	4	144
	25-34	10	35	50	4	181
	35-44	9	46	41	4	146
	45-54	8	38	51	3	161
	55-64	17	35	46	3	171
	65 lat i więcej	9	33	52	6	177
Miejsce zamieszkania	Wieś	10	36	50	4	366
	Miasto do 20 tys.	9	43	44	4	127
	20-100 tys.	6	40	48	6	196
	101-500 tys.	14	36	46	4	161
	501 tys. i więcej mieszk.	16	48	33	3	128
Wykształcenie	Podstawowe	8	35	50	7	258
	Zasadnicze zawodowe	8	38	50	3	246
	Średnie	11	42	43	4	333
	Wyższe	18	42	39	1	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	18	42	38	1	82
	Średni personel, technicy	8	38	52	2	34
	Pracownicy adm.-biurowi	9	48	41	2	58
	Pracownicy usług	10	32	50	8	66
	Robotnicy wykwalifikowani	10	37	50	3	135
	Robotnicy niewykwalifik.	2	36	55	7	52
	Rolnicy	10	36	50	5	52
	Pracujący na własny rach.	24	31	40	5	20
Bierni zawodowo	Renciści	8	32	52	8	69
	Emeryci	10	37	51	3	212
	Uczniowie i studenci	14	52	29	5	93
	Bezrobotni	6	43	46	4	59
	Gospodynie domowe i inni	16	45	33	6	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	14	45	40	2	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	5	38	54	3	78
	sekt. pryw. poza rolnict.	13	35	47	6	202
	prywatnym gosp. rolnym	11	44	45		47
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	3	37	54	6	231
	501-750	10	39	47	4	147
	751-1000	11	41	46	2	198
	1001-1500	12	44	41	4	130
	Powyżej 1500 zł	18	40	41	1	125
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	26	65	5	164
	Średnie	9	42	46	4	461
	Dobre	16	43	37	3	354
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	12	40	41	7	60
	Raz w tygodniu	10	42	44	3	449
	1-2 razy w miesiącu	10	32	55	3	154
	Kilka razy w roku	8	37	50	5	182
	W ogóle nie uczestniczy	17	41	38	4	134
Poglądy polityczne	Lewica	7	45	47	1	154
	Centrum	12	42	43	3	306
	Prawica	16	41	42	1	272
	Trudno powiedzieć	5	31	53	11	247

Tabela 3

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra %	ani dobra, ani zła %	zła %	Trudno powiedzieć %	
Ogółem		11	40	45	4	979
Płeć	Mężczyźni	14	36	48	2	462
	Kobiety	9	44	42	5	517
Wiek	18-24 lata	17	50	27	7	144
	25-34	14	35	49	1	181
	35-44	11	39	49	1	146
	45-54	7	40	50	3	161
	55-64	11	38	47	3	171
	65 lat i więcej	9	40	44	6	177
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	34	53	3	366
	Miasto do 20 tys.	7	40	49	4	127
	20-100 tys.	10	42	44	5	196
	101-500 tys.	15	43	37	5	161
	501 tys. i więcej mieszk.	16	53	29	2	128
Wykształcenie	Podstawowe	8	35	48	8	258
	Zasadnicze zawodowe	7	38	53	2	246
	Średnie	12	47	39	2	333
	Wyższe	23	38	38	0	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	25	37	37		82
	Średni personel, technicy	24	52	24		34
	Pracownicy adm.-biurowi	8	47	43	2	58
	Pracownicy usług	9	44	42	5	66
	Robotnicy wykwalifikowani	7	32	61		135
	Robotnicy niewykwalifik.	5	39	52	4	52
	Rolnicy	7	37	51	5	52
	Pracujący na własny rach.	19	37	44		20
Bierni zawodowo	Renciści	7	39	44	10	69
	Emeryci	9	40	47	4	212
	Uczniowie i studenci	17	53	25	5	93
	Bezrobotni	10	38	49	3	59
	Gospodynie domowe i inni	16	33	43	8	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	16	40	42	1	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	42	52		78
	sekt. pryw. poza rolnict.	11	40	46	2	202
	prywatnym gosp. rolnym	8	47	43	2	47
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	5	36	55	4	231
	501-750	6	31	59	4	147
	751-1000	12	45	41	3	198
	1001-1500	14	39	43	4	130
	Powyżej 1500 zł	21	42	35	2	125
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	31	63	3	164
	Średnie	8	41	46	5	461
	Dobre	19	44	35	2	354
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	9	45	44	2	60
	Raz w tygodniu	10	42	45	3	449
	1-2 razy w miesiącu	11	35	51	2	154
	Kilka razy w roku	13	35	48	4	182
	W ogóle nie uczestniczy	17	43	34	6	134
Poglądy polityczne	Lewica	14	43	42	1	154
	Centrum	10	43	45	2	306
	Prawica	17	41	42	1	272
	Trudno powiedzieć	6	34	49	10	247

Tabela 4

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra %	ani dobra, ani zła %	zła %	Trudno powiedzieć %	
Ogółem		47	33	17	3	458
Płeć	Mężczyźni	44	34	18	4	254
	Kobiety	52	31	16	1	204
Wiek	18-24 lata	57	35	7	2	38
	25-34	50	34	12	3	141
	35-44	50	30	19	1	113
	45-54	38	37	23	2	111
	55-64	50	27	19	4	48
	65 lat i więcej	24	14	36	25	6
Miejsce zamieszkania	Wieś	32	41	24	3	160
	Miasto do 20 tys.	45	33	20	1	56
	20-100 tys.	57	30	12		81
	101-500 tys.	53	26	16	5	93
	501 tys. i więcej mieszk.	66	26	4	4	68
Wykształcenie	Podstawowe	19	40	34	7	37
	Zasadnicze zawodowe	40	39	17	4	128
	Średnie	47	38	15	1	187
	Wyższe	68	14	14	3	106
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	73	13	12	2	76
	Średni personel, technicy	64	25	11		33
	Pracownicy adm.-biurowi	59	24	15	2	52
	Pracownicy usług	50	36	12	2	58
	Robotnicy wykwalifikowani	33	44	21	2	124
	Robotnicy niewykwalifik.	47	32	13	7	43
	Rolnicy	4	49	41	6	39
	Pracujący na własny rach.	64	36			19
Bierni zawodowo	Renciści	29	32	39		3
	Emeryci	67	18		16	5
	Uczniowie i studenci	48	52			5
	Gospodynie domowe i inni			100		1
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	65	22	11	2	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	38	42	19		78
	sekt. pryw. poza rolnict.	49	32	16	3	201
	prywatnym gosp. rolnym	3	53	36	8	45
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	26	46	26	2	93
	501-750	46	36	18		58
	751-1000	46	37	15	2	88
	1001-1500	52	28	15	5	65
	Powyżej 1500 zł	68	19	11	2	87
Ocena własnych war. mater.	Złe	16	43	35	6	53
	Średnie	35	43	19	3	204
	Dobre	68	20	11	1	201
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	31	38	17	14	15
	Raz w tygodniu	44	42	14		206
	1-2 razy w miesiącu	48	23	24	4	81
	Kilka razy w roku	51	27	21	1	99
	W ogóle nie uczestniczy	59	22	10	9	56
Poglądy polityczne	Lewica	55	30	14	1	83
	Centrum	49	35	14	2	154
	Prawica	51	31	16	2	129
	Trudno powiedzieć	34	35	25	6	92

Tabela 5

		Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:			Liczba osób
		złe	ani dobre, ani złe	dobre	
		%	%	%	
Ogółem		17	47	36	979
Płeć	Mężczyźni	18	45	37	462
	Kobiety	16	49	35	517
Wiek	18-24 lata	8	46	46	144
	25-34	11	41	49	181
	35-44	17	40	43	146
	45-54	22	53	25	161
	55-64	20	52	28	171
	65 lat i więcej	22	50	27	177
Miejsce zamieszkania	Wieś	19	55	26	366
	Miasto do 20 tys.	20	42	37	127
	20-100 tys.	18	42	40	196
	101-500 tys.	13	46	41	161
	501 tys. i więcej mieszk.	10	39	52	128
Wykształcenie	Podstawowe	27	50	24	258
	Zasadnicze zawodowe	22	58	20	246
	Średnie	11	46	43	333
	Wyższe	3	27	70	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2	28	70	82
	Średni personel, technicy	2	48	49	34
	Pracownicy adm.-biurowi	5	37	58	58
	Pracownicy usług	15	52	33	66
	Robotnicy wykwalifikowani	13	55	32	135
	Robotnicy niewykwalifik.	34	40	27	52
	Rolnicy	21	62	17	52
	Pracujący na własny rach.	4	34	63	20
Bierni zawodowo	Renciści	37	54	8	69
	Emeryci	20	51	29	212
	Uczniowie i studenci	6	37	56	93
	Bezrobotni	38	50	11	59
	Gospodynie domowe i inni	14	47	39	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	7	36	57	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	15	48	37	78
	sekt. prywat. poza rolnict.	10	46	43	202
	prywatnym gosp. rolnym	23	59	18	47
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	34	52	14	231
	501-750	22	59	19	147
	751-1000	13	53	34	198
	1001-1500	4	45	51	130
	Powyżej 1500 zł	1	15	83	125
Ocena własnych war. mater.	Złe	100			164
	Średnie		100		461
	Dobre			100	354
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	22	44	34	60
	Raz w tygodniu	14	52	34	449
	1-2 razy w miesiącu	18	46	36	154
	Kilka razy w roku	14	47	40	182
	W ogóle nie uczestniczy	27	33	40	134
Poglądy polityczne	Lewica	13	37	50	154
	Centrum	15	48	37	306
	Prawica	11	44	45	272
	Trudno powiedzieć	27	55	17	247

Tabela 6

		Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?				Liczba osób
		Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		16	40	40	4	979
Płeć	Mężczyźni	17	39	41	4	462
	Kobiety	15	41	40	4	517
Wiek	18-24 lata	29	44	26	1	144
	25-34	11	41	46	3	181
	35-44	14	35	48	3	146
	45-54	14	37	44	5	161
	55-64	18	34	46	2	171
	65 lat i więcej	11	49	32	8	177
Miejsce zamieszkania	Wieś	13	38	43	5	366
	Miasto do 20 tys.	14	41	38	7	127
	20-100 tys.	19	40	37	4	196
	101-500 tys.	18	40	40	2	161
	501 tys. i więcej mieszk.	15	44	40	2	128
Wykształcenie	Podstawowe	14	41	38	7	258
	Zasadnicze zawodowe	12	41	43	4	246
	Średnie	20	40	37	3	333
	Wyższe	15	37	47	1	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	18	39	43		82
	Średni personel, technicy	13	51	29	7	34
	Pracownicy adm.-biurowi	8	48	42	1	58
	Pracownicy usług	17	33	44	6	66
	Robotnicy wykwalifikowani	13	40	44	3	135
	Robotnicy niewykwalifik.	14	39	42	4	52
	Rolnicy	9	47	38	7	52
	Pracujący na własny rach.	10	17	74		20
Bierni zawodowo	Renciści	7	44	44	5	69
	Emeryci	14	40	40	6	212
	Uczniowie i studenci	34	41	24	1	93
	Bezrobotni	19	38	42	2	59
	Gospodynie domowe i inni	20	32	41	7	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	13	42	40	5	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	12	41	44	4	78
	sekt. pryw. poza rolnict.	15	37	47	2	202
	prywatnym gosp. rolnym	10	53	33	4	47
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	14	42	42	2	231
	501-750	14	42	34	10	147
	751-1000	17	34	46	3	198
	1001-1500	15	42	39	3	130
	Powyżej 1500 zł	16	50	33	1	125
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	39	47	8	164
	Średnie	15	40	41	4	461
	Dobre	21	40	36	3	354
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	16	41	40	4	60
	Raz w tygodniu	14	43	38	4	449
	1-2 razy w miesiącu	18	34	44	4	154
	Kilka razy w roku	16	37	44	3	182
	W ogóle nie uczestniczy	17	41	39	3	134
Poglądy polityczne	Lewica	15	36	47	2	154
	Centrum	16	43	40	2	306
	Prawica	20	40	38	2	272
	Trudno powiedzieć	11	40	39	10	247

Tabela 7

		Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:				Liczba osób
		poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		14	45	35	6	979
Płeć	Mężczyźni	15	44	36	6	462
	Kobiety	12	46	35	7	517
Wiek	18-24 lata	25	52	16	6	144
	25-34	14	41	40	4	181
	35-44	8	52	38	2	146
	45-54	14	42	38	7	161
	55-64	11	41	41	8	171
	65 lat i więcej	12	43	35	10	177
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	50	34	5	366
	Miasto do 20 tys.	13	48	31	8	127
	20-100 tys.	12	48	36	4	196
	101-500 tys.	19	36	34	12	161
	501 tys. i więcej mieszk.	16	34	44	5	128
Wykształcenie	Podstawowe	13	50	29	8	258
	Zasadnicze zawodowe	13	43	39	6	246
	Średnie	13	46	34	7	333
	Wyższe	17	38	43	2	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	24	28	44	4	82
	Średni personel, technicy	10	60	23	6	34
	Pracownicy adm.-biurowi	11	48	38	3	58
	Pracownicy usług	16	35	35	14	66
	Robotnicy wykwalifikowani	11	51	35	3	135
	Robotnicy niewykwalifik.	10	60	25	5	52
	Rolnicy	10	47	37	6	52
	Pracujący na własny rach.	10	28	62		20
Bierni zawodowo	Renciści	6	48	38	8	69
	Emeryci	11	39	41	8	212
	Uczniowie i studenci	28	51	17	3	93
	Bezrobotni	12	37	40	11	59
	Gospodynie domowe i inni	11	62	23	4	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	19	42	36	4	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	12	53	29	6	78
	sekt. pryw. poza rolnict.	13	41	41	6	202
	prywatnym gosp. rolnym	10	51	36	3	47
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	10	49	34	6	231
	501-750	14	46	34	6	147
	751-1000	12	41	40	6	198
	1001-1500	14	44	33	8	130
	Powyżej 1500 zł	20	42	35	3	125
Ocena własnych war. mater.	Złe	7	37	49	7	164
	Średnie	10	48	34	7	461
	Dobre	21	44	30	5	354
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	22	40	33	5	60
	Raz w tygodniu	10	50	34	5	449
	1-2 razy w miesiącu	17	47	33	3	154
	Kilka razy w roku	17	35	41	8	182
	W ogóle nie uczestniczy	13	40	36	12	134
Poglądy polityczne	Lewica	11	39	44	6	154
	Centrum	16	49	32	3	306
	Prawica	19	44	34	3	272
	Trudno powiedzieć	8	44	34	14	247

Tabela 8

		Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:			Liczba osób
		pogorszą się	pozostaną bez zmian	poprawią się	
		%	%	%	
Ogółem		26	62	12	979
Płeć	Mężczyźni	23	65	12	462
	Kobiety	28	60	12	517
Wiek	18-24 lata	12	69	18	144
	25-34	21	56	23	181
	35-44	27	65	8	146
	45-54	30	61	9	161
	55-64	32	59	9	171
	65 lat i więcej	32	64	4	177
Miejsce zamieszkania	Wieś	26	66	8	366
	Miasto do 20 tys.	27	61	12	127
	20-100 tys.	24	62	14	196
	101-500 tys.	31	59	10	161
	501 tys. i więcej mieszk.	21	56	23	128
Wykształcenie	Podstawowe	30	65	5	258
	Zasadnicze zawodowe	25	64	12	246
	Średnie	25	61	14	333
	Wyższe	24	57	19	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	23	58	19	82
	Średni personel, technicy	17	54	29	34
	Pracownicy adm.-biurowi	34	54	13	58
	Pracownicy usług	17	71	12	66
	Robotnicy wykwalifikowani	20	69	11	135
	Robotnicy niewykwalifik.	30	56	14	52
	Rolnicy	19	78	4	52
	Pracujący na własny rach.	40	48	12	20
Bierni zawodowo	Renciści	46	45	9	69
	Emeryci	30	65	5	212
	Uczniowie i studenci	7	73	19	93
	Bezrobotni	33	55	12	59
	Gospodynie domowe i inni	33	49	18	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	24	60	17	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	25	62	13	78
	sekt. pryw. poza rolnict.	23	61	16	202
	prywatnym gosp. rolnym	25	72	2	47
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	27	64	9	231
	501-750	27	65	8	147
	751-1000	27	58	14	198
	1001-1500	33	55	12	130
	Powyżej 1500 zł	18	63	19	125
Ocena własnych war. mater.	Złe	57	38	5	164
	Średnie	25	66	9	461
	Dobre	12	68	19	354
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	24	63	13	60
	Raz w tygodniu	25	67	7	449
	1-2 razy w miesiącu	25	64	11	154
	Kilka razy w roku	28	59	14	182
	W ogóle nie uczestniczy	27	48	25	134
Poglądy polityczne	Lewica	23	59	19	154
	Centrum	25	65	11	306
	Prawica	22	65	13	272
	Trudno powiedzieć	34	58	8	247